

San Pablo

FILIPOS

Bainni utire toyani saobi

Saludo

1 ¹Yureca, yé'ë, Pablo hue'eguë, yé'ë te'e bainguë Timoteo naconi, Jesucristore yo'o conjën ba'icuabi utire toyani, mësacua Riusu bainreba Cristoni recoyo zil'inni ba'icua si'acua, Filipos huë'e jobore ba'icuana saojën, mësacua ejá bain, bacua concuare'ga utire toyani saojën ba'iyë yëquëna. ²Ja'nca toyani saojën, mai Ja'quë Riusu, mai Ëjaguë Jesucristo, bacua yua mësacuani oireba oijën conja'bë. Mësacuani ai recoyo bojo güeseja'bë, senjën ba'iyë mësacuare.

Oración de Pablo por los creyentes

³Yureca, mësacua ba'iyete ro'tato, gare jo'caye beoye mësacuare ujaguë, Riusuni surupa caguë ba'iyë yé'ë. ⁴Mësacua si'acuare Riusuni ujaguë, ai bojoreba bojoguë, Riusuni senguë ba'iyë yé'ë. ⁵Mësacua yua ru'rureba tëhuojën, yureña tëca yé'ëni jo'caye beoye conjën, Riusu cocarebare quëani achoye te'e yo'o conjënna, yé'ë yua mësacua ba'iyete Riusuni ai ba'iyë ai surupa caguë ba'iyë yé'ë. ⁶Ëñere te'e ruiñe ro'taguë ba'iyë yé'ë. Riusubi mësacuani cuencueguë, baguë re'o yo'o cuencueselere mësacuani yo'o güese bi'raguë, baguë yua gare jo'caye beoye quë'rë re'o yo'ore mësacuani yo'o güeseguë ba'iji. Jesucristo in raiye tëca, baguë ba'iy'e'ru te'e ba'ija'ye tëca ja'nca mësacuani re'oye yo'o güeseguë ba'iji. ⁷Yé'ë yua mësacuani ai recoyo bojoguë sëani, mësacuare ja'nca te'e ruiñe ro'taguë ba'iyë yé'ë. Riusubi yé'ëre cuencueni, baguëre ta'yejeiye yo'o conguëre yé'ëre re'huaguëna, mësacua yua ja'an yo'ona yé'ëre te'e conjën bojøjën ba'iyë. Yé'ë yua preso zeansi'quë ba'iguëna, mësacua yurera yé'ëre conjën

ba'iyë. Jë'te, yë'ë yua ëja bainna coca seuoni, Riusu cocarebare te'e ruiñe masi güesegüëna, mësacua'ga yë'ëre te'e conjën ba'ija'cua'lë. ⁸ Ja'nca sëani, Riusubi achaguëna, mësacuani si'a recoyo bojoguë, mësacuani ñaca caguë quëayë yë'ë. Jesucristo oire bani coñe'ru mësacuani ai oire baguë, mësacuani ai cu'e ëaye ba'iji yë'ëre. ⁹ Ja'nca ba'iguëna, mësacuare ujaguë, Riusuni ñaca señë yë'ë: "Sal'ñeña quë'rë ai ba'kiye ai yëreba yëye conjë'lén. Yequëcua carayete quë'rë re'oye masiye con güesejë'ën" Riusuni señë yë'ë. ¹⁰ Ja'nca te'e ruiñe masicua ba'ijen, Riusu yo'o cuencuese'ere quë'rë re'oye masini yo'oja'cua'lë mësacua. Ja'nca masiye yo'ojën, quë'rë re'oye concua ba'ijen, Jesucristobi mësacuare in rani ëñato, mësacua yua gare jucha beoreba beo hua'na ba'ija'cua'lë. ¹¹ Ja'nca re'oye yo'ojën, Jesucristo yo'ore caraye beoye conjën ba'ijen, yequëcuabi mësacua ba'iyete ëñani, Riusuni ai ta'yeyejiye ai bojojën, baguëni coca cajën: Jesucristobi yo'o güesegüëna, baguëni ai re'oye yo'o conjën ba'iyë bacua, mësacuare cajën, Riusu ta'yeyejiye ba'iyete ai cani achojën ba'ija'cua'lë.

Para mí la vida es Cristo

¹² Yureca, yë'ë bain sanhuë, yë'ëbi coca quëaguëna, achajë'ën. Ëja bainbi yë'ëni preso zeanni, ya'o huë'ena guaorena, Riusu cocarebare yequëcuani quë'rë ta'yeyejiye ai masi güeseye poreyë yë'ë. ¹³ Ja'nca poreguëna, yureca Romano bain ta'yeyejiye ejaguë, baguë soldado hua'na si'acuabi yë'ëre preso zeanse'ere masiyë. Yë'ë yua Cristo yo'o yo'oye ro'ire yë'ëre preso zeanni guaojënna, ja'anre masihuë bacua. ¹⁴ Ja'nca preso zeansi'quë ba'iguëna, Riusu bain ai jai jubëbi yë'ë ba'iyete ëñani, Riusubi yë'ëre'ga ai conguë ba'ija'guë'bi cajën, quë'rë jëja recoyo re'huani, gare huaji yëye beoye Riusu cocarebare quë'rë ta'yeyejiye quëani achojën ba'iyë.

¹⁵⁻¹⁷ Ënjo'on bainbi ja'nca quëani achojën, yequëcuabi yë'ë ai re'oye quëani achoyete ro'tajën, yë'ëre bëinjën, Pablo quëani achoye'ru quë'rë re'oye quëani achoza cajën, yë'ëni gu'aye yo'o ëaye ro'tayë. Bainbi yë'ë cocare achajë, Mai quëani achocua'ru quë'rë masiye quëani achoji cajënna, bacua yua yë'ëre gu'aye ro'tajën, yë'ëre sa'nti güesejë'ën, yë'ëre ya'o huë'ea guaosi'quëni quë'rë ai yo'o güeseyë bacua. Ja'nca ai yo'o güesejë'ënna, yequëcuabi yë'ëre te'e ruiñe conjën, Cristo cocarebare quëani achojën ba'iyë. Yë'ëre re'oye ënajën, yë'ëni ai oijën conjën, yë'ëre cajën, Cristo yo'o cuencuese'ere yo'o conguë yua preso zeansi'quë ba'iji cajën, yë'ëre ai re'oye conjën, Cristo cocarebare quëani achojën ba'iyë. ¹⁸ Yequëcua'ga yë'ëre gu'aye ro'tajën, Riusu cocarebare quëani achocuareta'an, bëinma'iñë yë'ë. Huacha ro'tajën yo'ocuata'an, bain hua'nabi Cristo ba'iyete quë'rë ta'yeyejiye ye'yeyen, ai bojoyë yë'ë. Yequëcua'ga re'oye ro'tajën, Cristo cocare quëani achojënna, ai bojoyë yë'ë.

¹⁹Mësacua'ga yua yë'ë ba'iyete Riusuni senjënnna, yua Jesucristo Espíritubi yë'ëni ai re'oye conguëna, yë'ëre quë'rë ai re'oye ba'ija'guë'bi. Ja'nca ba'iguëna, quë'rë se'e ai bojo recoyo re'huani bayë yë'ë. ²⁰Èñere te'e ruiñe masiyë yë'ë. Riusu yo'ore yo'oguë, gare huacha yo'oye yëma'iguë ba'ija'guë'ë yë'ë. Baguë yëyete te'e ruiñe quëani achoguë, gare huaji yëye beoye jëja recoyo re'huani, Cristo ba'iyete re'oye cani achoguë ba'ija'guë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëna, bainbi yë'ë ba'iyete masini, bain ja'anrë masijën ba'ise'e'ru yure'ga Cristo ta'yeyejiyereba ba'iyete te'e ruiñe masijën ba'ija'cua'ë. Yë'ëre huajëguëte etotoca, o yë'ëre huani senjotoca, ja'nca masijën ba'ija'cua'ë. ²¹Yë'ë yua huajëguë ba'itoca, Cristo ba'iyete quë'rë ta'yeyejiye bainni masi güeseza caguë ba'iyë yë'ë. Yë'ë yua junni huesëtoca, yua quë'rë ai re'oye ba'ija'guë'bi yë'ëre. ²²⁻²³Ja'nca sëani, junni huesëni Cristo naconi si'arën ba'iyete ro'tato, yë'ëre ai re'oye ba'ire'abi. Èn yijana bëani huajëguë ba'iyete ro'tato, Cristo cocarebare quë'rë se'e bainni masi güeseye poreyë yë'ë. Yë'ë se'gabi cato, junni huesëye, o èn yijana bëaye, yë'ë se'gabi caye porema'iñë. ²⁴Ja'nca ro'taguëta'an, èn yijana bëaza caguë ba'iyë yë'ë. Mësacuani yuta coñe bayë yë'ë. Riusubi ja'anre yë'ëni masi güesebi. ²⁵Ja'nca sëani, mësacua naconi bëani, mësacua quë'rë jëja recoñoa bacuare re'huaye conguë, mësacuani quë'rë se'e ai bojo güeseye poreja'guë'ë yë'ë, Cristo naconi quë'rë se'e te'e zil'inni ba'ija'cuare sëani. ²⁶Ja'nca mësacuani coñe ro'taguëbi mësacuana ti'anni èñaguëna, mësacua'ga yua Cristo yë'ëre conni cuirase'ere masijën, yë'ëre bojoreba bojöen, Cristo ta'yeyejiyete ai cani achojën ba'ija'cua'ë mësacua.

²⁷Yureca, yë'ëre éjojén, Riusu cocareba cani jo'case'e'ru Cristo yëyete te'e ruiñe yo'o yo'ojën ba'ijë'en. Yë'ë yua mësacuana èñaguë saitoca, o saima'itoca, mësacua yo'ojën ba'iyete masiye yëyë yë'ë. Quë'rë jëja recoñoa re'huani, Cristoni recoyo quë'rë si'a jëja ro'tajën, si'a jubëbi te'e zil'inni ba'ijëen, Riusu Espíritubi si'acuani te'e yo'o güeseguëna, mësacua yua si'a jëja yo'ojën, Cristo ba'iyete si'aruan bainni masi güesejën ba'ijë'en. ²⁸Ja'nca yo'ojëenna, mësacuani tëhuoni, mësacuani huaji yë güeseye gare porema'ija'cua'ë. Mësacuabi ja'nca huaji yëye beoye ba'ijëenna, Riusubi yua bacua carajeirën ba'ija'yete bacuani te'e ruiñe masi güeseqi. Mësacua tëani baja'yete mësacuani masi güeseqi. ²⁹Ja'nca masi güeseguëna, baguëre yo'o concuare mësacuare re'huaguëna, baguëni si'a recoyo ro'taye se'ga yo'otoca, aireba caraji mësacuare. Baguë yo'ore yo'ojën, ai yo'oye ba'iji mësacuare. ³⁰Yë'ë ai yo'oguë ba'iyeru ai yo'ojën ba'iyeru ai yo'oguë ba'iji mësacuare. Mësacua yua yë'ë ai yo'oguë ba'ise'e're èñani, yë'ë yure ai yo'oguë ba'iyete achahuë mësacua.

La humillación y la grandeza de Cristo

2 ¹Yureca, Cristobi baguë bainrebani ai oiguë conguë, maini sa'ñëña ai yëreba yë güeseguë, Riusu Espíritu naconi maini te'e

zi'inni, maini sa'ñeña ai oijén con güesegüë ba'iji. ²Ja'nca con güesegüë ba'iguëna, mësacua si'acua sa'ñeña ai yëreba yëjén, sa'ñeña gare recoyo te'e ro'tajén, sa'ñeña te'e yo'o conjén, bojojén ba'ijé'ën. Ja'nca ba'itoca, mësacuare ai bojo recoyo re'huayë yë'ë. ³Gare coca huaye beoye bajén, Yë'ë ro'taye se'gare'ru yo'o yo'oñu caye beoye ba'ijé'ën. Yequécua ba'iyete ro'tato, yë'ë'ru quë'rë ta'yeyeiye ba'iyé cajén, mësacua yo'jereba ba'iyete ro'tajén ba'ijé'ën. ⁴Ro mësacua bojoye se'gare ro'taye beoye ba'ijén, yequécuani bojo güesején ba'ijé'ën.

⁵Cristo Jesusbi ja'nca ro'taguë ba'isi'quë sëani, mësacua yua yequécuani güina'ru ro'tajén ba'ijé'ën. ⁶Baguë yua ai ta'yeyeiye reba pore Ejaguë, Riusu naconi te'e ba'iguë, Gare jo'caye beoye ta'yeyeiye ejaguë ba'iza cama'iguë baji'i baguë. ⁷Ja'nca cama'iguëbi baguë ta'yeyeiye ba'iyete jo'cani, gare ta'yeyeiye beoyereba ba'i hua'guë runji'i. Bainguë runni, baingobi baguëte të'ya raigona, ⁸Yequécua'ru quë'rë ta'yeyeiye beoyë yë'ë caguë, Riusubi guanseguëna, junni tonbi Cristo. Gu'a bain junni huesëye'ru crusu sa'cahuëna junni tonbi. ⁹Ja'nca junni tonni, gare ta'yeyeiye beoyereba ba'i hua'guë ruinguëna, Riusubi baguëni go'ya rai güesen, quë'rë ta'yeyeiye reba'iguëre baguëte re'huabi. Quë'rë ta'yeyeiye Ejaguëre baguëte re'huabi. ¹⁰Ja'nca re'huani, si'a guënamë re'oto ba'icua, si'a ën yija re'oto ba'icua, si'aruan ba'icuani bacua ta'yeyeiye Ejaguë ba'iyete ñoja'guë'bi. ¹¹Ëñoguëna, si'a jubëbi Cristona gugurini rëanni, baguëni caja'cua'ë: "Më'ë yua yëquëna ta'yeyeiye Ejaguëreba ba'iguë'ë. Më'ë yua Jesucristo, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë'ë" cajén, Mai Ja'quë Riusu ai ba'ije ai jaiguë'bi ba'iji cayé.

Los cristianos son como luces en el mundo

¹²Yureca, yë'ë bain sanhuë ai yësi'cua, yë'ë yua mësacua naconi te'e ba'isi'quëbi mësacuani yihuoguëna, mësacua yua jo'caye beoye Riusu cocare achani güina'ru yo'ojén baë'ë. Ba'ijéenna, yurera yë'ë yua mësacua naconi beoguëna, mësacua yua Riusu ba'iyete te'e ruiñe ñajén, Riusu cocare quë'rë ai re'oye achani yo'ojén, baguë yëyete quë'rë si'a jëja yo'ojén, jo'caye beoye baguëni bojo güesején ba'ijé'ën. ¹³Riusubi mësacua jubëni ja'nca yo'o güesegüë ba'iguëna, mësacua yua si'a jëja yo'ojén, baguëni bojo güeseyé se'ga yo'oye ro'tajén ba'ijé'ën.

¹⁴Riusuni ja'nca yo'o conjén, gu'a coca gare caye beoye ba'ijén, sa'ñeña coca huaye beoye ba'ijé'ën. ¹⁵Mësacua yo'o cuencuese'e si'aye re'oye yo'ojén ba'ijé'ën. Ja'nca yo'ojén ba'ijéenna, ën yija bain gu'aye ba'icuabi mësacuani ñani, mësacua gare gu'aye yo'oye beoye ba'icuare masini, mësacuare gu'aye caye gare porema'iñë. Mësacuabi te'e ruiñe yo'ojén, bacua gu'aye yo'oyete bacuani ro'ta güesen, Riusu yëye'ru yo'oye bacuani masi güeseyé. ¹⁶Ja'nca masi güesején, Riusu te'e ruiñe ba'i

cocare bacuani jo'caye beoye quëani achojënna, Riusu yëye'ru yo'oye masiyë bacua. Ja'nca masi güesejënna, ja'nrëbi Cristo ëña rai umuguse ti'anguëna, yë'lë yua mësacua ba'iyete ëñani, yë'lë yua mësacua naconi ai jëja yo'o yo'oguë ba'ise'ere ro'tani, gare guaja yo'oye beoye baë'lë yë'lë caguë, mësacuare ai bojoreba bojoguë ba'ija'guë'lë yë'lë. ¹⁷Mësacua yua Cristoni si'a recoyo ro'tajën, Riusu yëye'ru te'e ruiñe yo'ojen ba'ijënnna, Riusubi mësacuani ëñani, ai bojogi. Ja'nca sëani, yë'lë'ga mësacuare bojoguë, mësacuani Riusu coca quëani achose'e ro'ire junni tόnto'ga, mësacuare ai ta'yejeiye ai bojoguë ba'iyë yë'lë. Riusu'ga ja'an junni toñete ëñani, ai bojogi. ¹⁸Ja'nca sëani, mësacua'ga yë'lë yure ba'iyete ro'tani, yë'lë naconi te'ereba bojojén ba'ijé'ën.

Timoteo y Epafroditó

¹⁹Yureca, mai Éjaguë Jesusbi yëtoca, Timoteore mësacuana saoyë yë'lë. Ja'nca saoguëna, baguë yua mësacuana sani, ëñani, rani, ja'nrëbi mësacua re'oye ba'iyete quëatoca, mësacuare ai bojoguë ba'ija'guë'lë yë'lë. ²⁰Yë'lë're concua jubë ënjo'on ba'icuare ëñaguë, Jaroguëte mësacuana saoye'ne caguë, Timoteo se'gare mësacuana saoye poreyë yë'lë. Baguë se'gabi yë'lë oiguë coñe'ru mësacuani ai oiguë coñe yëji. ²¹Yequëcuaca ro bacua ba'ije se'gare ro'tajën, Cristo yëyete yo'oye ro'tamajën ba'iyë bacua. ²²Ja'nca ba'ijënnna, Timoteo'ga banji. Baguë te'e ruiñe yo'oni coñete masiyë mësacua. Yë'lë naconi te'e ganijani, Riusu cocarebare quëani achoguë, yë'lë're ai re'oye conji baguë. Zin hua'guë yua baguë taitani te'e ruiñe coñe'ru yë'ëni ai re'oye conguë ba'iji baguë. ²³Ja'nca sëani, Romano bain ejacua yë'ëni yo'oja'yete masiza caguë ejoni, ja'nrëbi Timoteore mësacuana saoyë yë'lë. ²⁴Ja'nca saoye ro'taguë, ñaca'ga ro'taguë ba'iyë yë'lë. Mai Éjaguëbi yë'lë're conni etotoca, yë'lë'ga mësacuana sani ëñaja'guë'lë yë'lë.

²⁵Ja'nca yo'oye ro'taguë, yurera'rë Epafroditó hue'eguëte yihuoguë, Mësacuana go'ijé'ën caguë ba'iyë yë'lë. Ja'anguë yua mësacua insise're yë'lëna rani jo'cani, ja'nrëbi yë'ëni ai re'oye conguë bají'i. Yë'ëni ai oiguë conguë, yëquëna naconi si'a jëja yo'oguë, Riusu cocarebare ai quëani achoguë conji baguë. ²⁶Conguëna, mësacuani ai cu'e éaguëña baguëre. Mësacuabi baguë ju'inguë ba'ise'ere achajënnna, baguë yua mësacua achase're masini, ai sa'ntiguë bají'i. ²⁷Aito. Ai ju'in hua'guë bají'i baguë. Junni huesëre'abi. Riusubi baguëni oiguë conguëna, re'huerë go'ya raji'i baguë. Junni huesëtoca, yë'lë'ga quë'rë se'e ai oiguë ba'ire'ahuë yë'lë. ²⁸Ja'nca sëani, baguëte mësacuana go'ijé'ën caguë saoyë yë'lë. Saoguëna, baguëbi mësacuana ti'anguëna, mësacuabi ai bojo hua'na ba'iyë, ro'tayë yë'lë. Ja'nca ro'taguë, yë'lë yua baguëte sa'ntiye beoye mësacuana saoyë. ²⁹Saoguëna, ja'nrëbi ti'anguëna, mësacua jubëna baguëni re'oye bojojén

cojé'ën. Cristo bainguërebare sëani, baguëte te'e ruiñe ëñajëن ba'ijé'ën. Yequécua'ga baguë ba'iyé'ru ba'ijënnä, bacuare'ga güina'ru te'e ruiñe ëñajëن ba'ijé'ën. ³⁰Baguë yua Cristo yëye se'gare yo'oza caguë, yë'ëni conguë raji'lì. Mësacua ja'ansi'cuabi rani yë'ëre coñe poremajënnä, baguëte raohuë. Raojënnä, mësacua case'e'ru yë'ëni concaiguëbi yua ai yo'oguë junni huesëre'abi baguë.

Lo verdaderamente valioso

3 ¹Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuani ñaca yihuoreba yihuoguë ba'iyé yë'ë. Mësacua yua mai Ëjaguëni recoyo te'e zil'inni ba'icua sëani, jo'caye beoye bojoreba bojojëن ba'ijé'ën. Ja'anre yihuoguë, gare ya'jaye beoye quë'rë se'e cani achoguë ba'iyé yë'ë. Ja'nca cani achoguë, mësacuani re'oye yo'oguë ba'iyé yë'ë. ²Ja'an judío bain gu'aye yo'ocuare cato, bacuare ëñare bajé'ën. Bacuabi gare jo'caye beoye gu'aye yo'ojëن, mësacuana ti'anni, Riusu coca caye'ru tin ye'yojëن, mësacua go neño ga'nire tëyo güesenì, Riusu bain ruinjë'ën cajëن, Riusu bain gare beocua'ë bacua. ³Mai se'gabi Riusu bainreba jubë ba'icua'ë. Mai se'gabi Riusuni te'e ruiñe ro'tajëن, baguëni te'e ruiñe bojo güeseyë mai. Jesucristoni si'a recoyo ro'tajëن, baguë ta'yejeiyereba ba'iyete cani achojëن, Riusu Espíritute coni bayë mai. Ro ën yija bain ro'tajëن maire cajëن, Riusuni bojo güese äayete gare yo'oye yëma'licua'ë, maire cajëن ba'iyé, bacua ro cuencueni guansese'e se'ga sëani. ⁴Bacua yo'ojëن ba'iyete cato, ro ëmëje'en se'gare yo'ojëن ba'iyé. Bacua re'oye yo'oye poreye'ru quë'rë re'oye yo'oye poreyë yë'ë. Yë'ë yua judío bainguë ai re'oye yo'oguë ba'isi'quë ba'nhuë yë'ë. ⁵Yë'ë zinrënnä Israel bainguëreba të'ya raisi'quë ba'iguë ba'nhuë yë'ë. Israel bain jubëan ba'iyé'ru ai re'o jubë bainguë, Benjamín casi jubë ba'iguë ba'nhuë yë'ë. Yë'ëre të'ya rani, ja'nreëbi ocho umuguseña ba'ini, yë'ë go neño ga'nire tëyomate. Tëyorena, hebreo bainguëreba re'huasi'quë ba'iguë ba'nhuë yë'ë, yë'ë ira bain ba'isi'cua si'acua yua hebreo bain sëani. Ja'nreëbi irani, Riusu coca guansenì jo'case'e si'ayete te'e ruiñe yo'oye ye'yeguë, fariseo bainguë re'huasi'quë ba'iguë ba'nhuë yë'ë. ⁶Judío bain yo'ojëن ba'iyé'ru Riusuni güinareba'ru gugurini rëanguë baza caguë, Cristo bainbi tin yo'ojënnä, bacuani je'o ëñaguë be'teguë, bacuani ja'si yo'oguë ba'nhuë yë'ë. Riusubi yë'ëni re'oye ëñaja'guë caguë, baguë guanse coca Moisesna jo'case'e si'ayereba jo'caye beoye yo'oguë ba'nhuë yë'ë. ⁷⁻⁸Ja'an si'aye yo'otoca, re'oye ba'iji yë'ëre ro'taguë ba'nhuë yë'ë. Ja'nca ro'tasi'quëbi yureta'an yë'ë Ëjaguë Jesucristoni masini, baguëni te'e yo'o conguë ba'iyé yë'ë. Yë'ë ja'anre yo'oguë ba'ise'ere cato, ro yo'oguë ba'nhuë yë'ë. Cristoni recoyo te'e zil'inni baza caguë, yë'ë ja'anre yo'oguë ba'ise'e gare jo'cani senjoreba senjohuë. ⁹Riusu guansesi coca Moisesna jo'case'ere'ru güina'ru yo'oni,

Riusu bainguë quë'rë re'ojeiguë baza ro'tasi'quëta'an, ja'an ro'taye gare jo'cani senjosil'quë'ë yë'lë. Jo'cani senjoni, Jesucristoni si'a recoyo ro'tahuë yë'lë. Ja'nca ro'taguëbi yureca Riusu re'o bainguë ba'iyé ti'anhuë yë'lë. Aito. Baguë bainguërebare yë'lëre re'huaguëna, ba ira coca guansení jo'case'ere gare se'e yo'o éaye beoye ba'iyé yë'lë. Ai guaja sëani, te'le ruiñe yo'oye gare porema'iguë ba'nhuë yë'lë. ¹⁰ Yureca, Jesucristoni si'a recoyo ro'taguë sëani, baguëni te'e ruiñereba masiye poreyë yë'lë. Baguëbi junni tonni, ta'yeyejiye yo'oni, go'ya raiguëna, ja'an ta'yeyejiye poreyete masiye poreyë yë'lë. Ro yë'lë yëye se'gare jo'cani, baguë ai yo'oguë ba'ise'e'rú ai yo'oto'ga, baguë yëye se'gare yo'oye poreyë yë'lë. Ja'nca yo'oye yëguëna, baguë yua yë'lë ba'iyete gare mame re'huaji. ¹¹ Baguë yo'oye poreyete ro'taguë, yë'lë poreye'rú yo'oguë, baguë yure ba'iyé'rú go'ya rani, guënamë re'otona ti'anni, baguë naconi carajejiye beoye huajëguë ba'ija'guë'lë yë'lë.

La lucha por llegar a la meta

¹² Ja'nca ba'ija'guë ba'iyé ro'taguëta'an, yuta ai caraji yë'lëre. Gu'a jucha ro'ina Cristo ba'iyé'rú ba'iyé caraji yë'lëre. Caraguëna, baguë ba'iyé'rú te'le ba'iyé ai yëyé yë'lë. Cristobi baguë bainguërebare yë'lëre re'huani baguëna, baguë ba'iyé'rú ba'iyé ai yëyé yë'lë. ¹³ Yë'lë bain sanhuë, yë'lëbi coca yihuoguëna, achajé'lén. Riusubi yë'lë ba'iyete ñani, yuta ai ba'iyé yë'lëre re'huaye ro'taguëna, baguë yo'o cuencuese'e se'gare ro'taguë ba'iyé yë'lë. Yë'lë ja'anrë re'oye yo'oguë ba'ise'ere gare ro'tama'iguëbi Riusu yua yë'lëre re'huaye ba'ija'yete jo'caye beoye ro'taza caguë, baguë yo'o cuencuese'e se'gare yo'oye ro'taguë ba'iyé yë'lë. ¹⁴ Riusubi yë'lë ba'iyete te'e ruiñe mame re'huaguëna, baguë yëye se'gare te'e ruiñereba yo'oguë baza caguë, ja'nrébi guënamë re'otona ti'anni, Cristo naconi te'e ba'iguë, baguë insija'yete coni baja'guë'lë yë'lë. Mai si'acuani ja'anna yure choiguë ba'iji Riusu.

¹⁵ Cristoni baguë yo'ore coñe yënicá, baguëni ja'nca te'e ruiñe yo'o conjén ba'ijé'lén. Cristoni ja'nca yo'o coñe yëmanica, Riusubi mësacua carayete mësacuani masi güesegi. ¹⁶ Masi güeseguëna, Cristo ye'yose'ere te'e ruiñe yo'ojén, Cristo yo'o cuencueni jo'case'ere jo'caye beoye yo'ojén ba'ijé'lén.

¹⁷ Yë'lë bain sanhuë, yë'lëbi Cristo ba'iyé'rú ba'iyé yëguëna, mësacua'ga yë'lë naconi te'e zi'inni ba'ijén, güina'rú yo'ojén ba'ijé'lén. Yequécuabi ja'nca yo'ojén ba'ijénnna, mësacua yua bacua yo'ojén ba'iyé'rú te'e ruiñe yo'ojén ba'ijé'lén. ¹⁸ Yequécua yo'ojén ba'iyere'ga masiyé mësacua. Bacua yo'ojén ba'iyete quëaguë, ai sa'ntiguë ba'iyé yë'lë. Bacua yua Cristo bain ba'iyé yëquëna, cajén ba'icuata'an, baguë yo'o cuencuese'ere'rú ro tin yo'ojén ba'iyé. Cristo junni tonse'ere yequécuani quëani achoye güeyé. ¹⁹ Gu'a bain, carajeija'cua

ba'ije'ru güina'ru yo'ojén ba'iyë. Riusuni yëye beoye ba'iyë. Ro bacua gu'a ëease'e se'gare yëyë. Bacuabi gu'aye yo'oni, ja'nrebi yequécuani quëajén bojoyë. Ro ën yija bain yo'o éaye ba'iyete, ja'an si'ayete ai yëyë bacua. ²⁰Ja'nca yëjënnä, maica bañë. Riusu naconi guënamë re'otona si'arën ba'ija'cua sëani, baguë yëye se'gare yo'oye ro'tacualë. Mai Ëjaguë Jesucristo in raija'yete te'le ruiñe masicuabi baguë tëani baja'yete ënajén ejojén ba'iyë. ²¹Maire in rani, mai pa'npo éaye ba'l ga'nihuëte mame ga'nihuë re'huaja'guë'bi. Ën yijare ba'ijén ai yo'ojén ba'icuareta'an, baguë jéja ba ga'nihuë're'ru mai ga'nihuë re'huaguëna, ai re'oyereba ba'ija'guë'bi maire. Baguë yua si'aye ba Ëjaguë sëani, maini ja'nca mame re'huaye ai ta'yejeiyereba poreguë'bi ba'iji.

Alérgense siempre en el Señor

4 ¹Ja'nca ba'ija'cua sëani, yë'ë bain hua'na, mësacua si'a jéja yo'ojén, mai Ëjaguëni jo'caye beoye te'le zil'inni ba'ijé'ën. Riusubi mësacuare choini, baguë te'e bainre mësacuare re'huani baguëna, mësacuani ai bojoreba bojoguë ba'iyë yë'ë, yë'ë bain hua'na. Mësacuare ai cu'e éaji yë'ëre.

²Mësacua bain jubë ba'icua Evodia, Síntique, ja'an romi hua'nani si'a jéja yihuoguë cayë yë'ë. Sa'ñieña coca huaye beoye ba'ijén, recoyo te'e ruiñe ro'tajén ba'ijé'ën, mai Ëjaguëni te'e zil'inni ba'icua sëani. ³Ja'nrebi, yë'ëre yo'o conguë, mai Ëjaguë naconi yë'ëre te'e ruiñe yo'o conguë, më'ëre'ga yihuoguë quëayë yë'ë. Ja'an romi hua'nani re'oye conguë ba'ijé'ën. Bacua yua Clemente naconi, yequécua, yë'ë naconi te'e yo'o conjén baë'ë. Si'a jubëte cato, Riusu bainreba ba'ijënnä, Riusubi ga bainguë mamire masini, baguë carajeima'icua naconi te'e uti pëbëna toyani bají.

⁴Mai si'acua yua mai Ëjaguë naconi recoyo te'e zil'inni ba'icua sëani, ai bojoreba bojogén ba'ijé'ën. Ja'nca mësacuani si'a jéja yihuoguëbi mësacuani se'e cayë: Ai bojoreba bojogén ba'ijé'ën. ⁵Cristo yua joë ba'irën ti'anja'guëta'an ba'iji cajén, jo'caye beoye re'oye yo'ojén, baguë bainrebare te'e yo'o conjén ba'ijé'ën.

⁶Mësacua yequérë ai yo'ojén, bonsere carajén ba'itoca, gare oïye beoye ba'ijé'ën. Mësacua carayete, mësacua ai yo'oyete Riusu se'gani cajén, baguë coñete senreba senjén, baguë yo'ore yo'oye se'ga yëyete ro'tajén ba'ijé'ën. Ja'nca senjén, baguë seu Toni conja'ñete surupa cajén ba'ijé'ën. ⁷Riusuni ja'nca cajënnä, mësacuani recoyo ai éama'ñiereba re'o huano güeseja'guë'bi. Mësacua yua Cristo Jesús naconi recoyo te'e zil'inni ba'ijén, mësacua ba'iyete gare se'e oïye beoye ro'tajén, baguë cuirani coñete te'e ruiñe masijén ba'ija'cua'ë.

Piensen en todo lo que es bueno

⁸Yureca, yë'ë bain hua'na, yë'ëbi coca yihuoguëna, achajé'ën. Riusuni bojo güeseye, Riusu ta'yejeiyete ba'iyete cani achoye, ja'anre gare jo'caye

beoye ro'tajën ba'ijé'ën. Te'e ruiñe yo'ojën, bainni te'e ruiñe éñajën, re'oye yo'ojën, gare gu'a jucha yo'oye beoye ba'ijé'ën, bainni bojo güesejën, re'oye yo'oye se'gare ro'tajën, ja'an yo'oye jo'caye beoye ro'tajën, bainni yo'o conjën ba'ijé'ën.

⁹Yë'ë yo'oye'ru güina'ru yo'ojën ba'ijé'ën. Mësacuabi yë'ë ba'iyete éñani, yë'ë yo'oyete achani, yë'ë ye'yose'ere ye'yeni, güina'ru yo'ojën ba'ijé'ën. Gare jo'caye beoye ja'nca yo'ojën ba'itoca, Riusubi mësacua naconi te'e ba'iguë, mësacuani ai bojo recoyo huano güeseji.

Ofrendas de los filipenses para Pablo

¹⁰Yureca, mësacuabi yë'ëni ta'yejeiye ai oijén conjën, mësacua bayete yë'ëna ai re'oye ro insini raojënnna, yë'ëbi ai bojoreba bojoguë, Riusuni ai ba'iyé ai surupa caguë ba'iyë yë'ë. Mësacua quë'rë ja'anrë raoye porema'isi'cua ba'ljén, sa'ntiye beoye ba'ijé'ën. ¹¹Ja'an bonsere gare cu'e ëaye beoye baë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguëbi ai yo'oguë ba'iguëta'an, yë'ë caraguë ba'ise'ere ro'tamaë'ë. Riusubi ye'yoguëna, si'arëñ bojoguë ba'iyé poreyë yë'ë. ¹²Ai ba'iyé ai bonse caraguë ba'itoca, bojo recoyo re'huaye masiyë yë'ë. Ai ba'iyé ai bonse bani jëhuatoca, Riusu se'gani bojoye yua ye'yeni ba'iyë yë'ë. Ja'nca sëani, aon gu'ana junni'ga, Riusuni bojoyë yë'ë. Aon anni yajini'ga, Riusuni bojoyë yë'ë. Riusu se'gani jo'caye beoye bojoguë ba'iyë yë'ë. ¹³Cristo yua yë'ë naconi te'e ba'iguëbi yë'ëni jëja recoyo ba güeseguëna, si'ayete te'e ruiñereba yo'oye poreyë yë'ë. ¹⁴Ja'nca poreguëna, mësacua yua yë'ëre ai yo'oguë ba'iyete ro'tani, yë'ëni recoyo oijén, yë'ëre ai re'oye conni cuihuë. Surupa.

¹⁵Yureca, mësacuani ru'rureba éñaguë saise'ere ro'tayë yë'ë. Mësacuani Riusu cocarebare quëani achoni, ja'nrebi jë'te, Macedonia yijabi saë'ë yë'ë. Ja'nca saiguëna, mësacuabi yë'ë bonse carase'ere ro'tani, mësacua bayete yë'ëna ro insini raoihuë. Yequëcuabi raomajënnna, mësacua se'gabi mësacua mame re'huase'ere ro'tajën, yë'ëna bonsere raojën, Riusu yo'o cuencuese'ere yë'ë naconi te'e yo'o conjën baë'ë. ¹⁶Yë'ë yua Tesalónica huë'e jobore yuta ba'iguëna, mësacuabi yë'ëre caraguë ba'ise'ere ro'tani, mësacua bayete yë'ëna te'e jëana quë'rë se'e raoihuë. ¹⁷Mësacuabi ja'nca raojënnna, mësacua bonse se'gare baye gare ro'taye beoye ba'iyë yë'ë. Mësacuabi ai re'oye cuihani coñe yëjënnna, Riusu bojo güeseyete mësacuana jo'caye beoye ba'ija'guë caguë ujayë yë'ë. ¹⁸Mësacua bonse yure ro insini raose'e, Epafroditu naconi raose'ere coni, si'a yë'ë caraguë ba'ise'ere roë'ë yë'ë. Ro'iguëna, yuta bonse ba'iji yë'ëre. Mësacuabi yë'ëni ai yëreba yëjën, Riusu yëyete yo'oñu cajën, baguë yo'ore coñe yëjën, mësacuabi yë'ëna ro insini raoihuë. Ja'nca raojënnna, Riusubi mësacua re'o recoñoare éñani, ai ta'yejeiye bojogi. ¹⁹Ja'nca bojoguëbi mësacuani ro insi güesesí'quë'ga yua mësacua carajën ba'iyere'ga ai masiguë, mësacuana

ro insireba insiye poreji. Baguë bayete cato, ai ta'yejeiye ai baji. Baguë bainreba Cristo Jesús naconi te'e zil'inni ba'icuana ro insini huo'hueye ai yëji Riusu. ²⁰Ja'nca sëani, mai Taita Riusuni ai bojojën, baguë ta'yejeiye conni cuiraguë ba'iyete ai ta'yejeiye ai jo'caye beoye cani achojën bañuni.

Saludos finales

²¹Yureca, Jesucristo bainreba ba'icua si'a jubëni yë'ë saludayete quëajë'lén. Cristo bain ënjo'on ba'icua'ga mësacuani güina'ru saludayë.

²²Riusu bainreba ba'icua ënjo'on ba'icua, Romano bain ejaguëre concua, baguë ta'yejei huë'e ba'icua'ga, s'il'acuabi mësacuani saluda coca saoyë.

²³Yureca, mësacua jubë ba'icua, ga bainguë ba'iyete ro'taguë, Riusu re'oye yo'oni coñete mësacuare senguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca raë'lë. Amén.